

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 630/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. októbra 2014 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej advokátom doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, vedené pod sp. zn. Rvp 2024/2014 a sp. zn. Rvp 2312/2014 vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom a uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 CoE 122/2012 z 19. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 2024/2014), postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 CoE 22/2013 z 28. februára 2013 (sp. zn. Rvp 2312/2014), ako aj postupom a uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Oboer 145/2013 z 27. novembra 2013 (sp. zn. Rvp 2024/2014) a sp. zn. 2 Oboer 195/2013 z 15. októbra 2013 (sp. zn. Rvp 2312/2014) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 2024/2014 a sp. zn. Rvp 2312/2014 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2024/2014.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 4. marca 2014 (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 2024/2014) a 11. marca 2014 (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 2312/2014) doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými sťažovateľka namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom a uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 CoE 122/2012 z 19. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 2024/2014), postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 CoE 22/2013 z 28. februára 2013 (sp. zn. Rvp 2312/2014) (ďalej len „krajské súdy“ a „uznesenia krajských súdov“), ako aj postupom a uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Oboer 145/2013 z 27. novembra 2013 (sp. zn. Rvp 2024/2014) a sp. zn. 2 Oboer 195/2013 z 15. októbra 2013 (sp. zn. Rvp 2312/2014) (ďalej len „najvyšší súd“ a „uznesenia najvyššieho súdu“).

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Sťažovateľka poskytla na základe zmlúv o úvere uzavretých s dlžníkmi úvery, ktoré boli títo povinní vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverových zmluvách. Vzhľadom na skutočnosť, že dlžník dobrovoľne nepristúpil k úhrade svojich záväzkov, jeho pohľadávka voči sťažovateľke sa stala splatnou a v nadväznosti na podmienky dojednané v úverovej zmluve obsahujúcej tzv. rozhodcovskú doložku bolo sťažovateľkou začaté rozhodcovské konania pred ňou zvoleným rozhodcovským súdom (sp. zn. Rvp 2312/2014). Následne bolo na základe rozhodcovského rozsudku vydaného v tomto konaní začaté exekučné konanie.

V ďalšom prípade (sp. zn. Rvp 2024/2014) bola na základe splnomocnenia udeleného dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy spísaná splnomocnencom dlžníka notárska zápisnica, ktorá sa taktiež stala exekučným titulom, na podklade ktorého bolo v prospech sťažovateľky začaté exekučné konanie.

V priebehu exekučných konaní bolo uzneseniami krajských súdov v sťažovateľkou napadnutých konaniach rozhodnuté o potvrdení rozhodnutí okresných súdov o zastavení prebiehajúcich exekučných konaní. Najvyšší súd po podaní dovolaní zo strany sťažovateľky svojimi uzneseniami zrušil napadnuté uznesenia krajských súdov a veci im vrátil na ďalšie konania.

Sťažovateľka v predostretej argumentácii atakuje právne závery vyplývajúce z rozhodovacej činnosti krajských súdov a najvyššieho súdu, ktorým vytýka ich nesprávnosť z hľadiska právneho posúdenia relevantných hmotnoprávných ustanovení príslušných právnych predpisov na predmetnú právnu vec. Za relevantné pochybenie v postupe a rozhodovaní krajských súdov, ako aj najvyššieho súdu považuje predovšetkým skutočnosť, že o zastavení uvedených exekučných konaní bolo rozhodnuté bez toho, aby boli predtým účastníci exekučných konaní upozorení na neprijateľnú podmienku konania a mali možnosť sa k nej vyjadriť, čím bola sťažovateľka ukrátená o reálnu možnosť domáhať sa, aby všeobecné súdy konajúce v jej právnych veciach zohľadnili jej nesúhlas s touto neprijateľnosťou podmienky. Uvedeným postupom krajských súdov a najvyššieho súdu došlo podľa sťažovateľky k porušeniu čl. 47 charty, teda k porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy, ako aj práva na spravodlivý proces vrátane porušenia zásady kontradiktórnosti konania.

Najvyšší súd sa podľa sťažovateľky tiež dopustil porušenia jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, pretože sa „*neobrátil na Súdny dvor Európskej únie s otázkou, ktorú paradoxne v čase jeho konania už Súdny dvor Európskej únie riešil ani nevyčkal na rozhodnutie Európskeho súdneho dvora...*“. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Cipani a spol. sp. zn. C-472/11

z 21. februára 2013, z ktorého má vyplývať, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodit' dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmania ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel ustanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.

Sťažovateľka je tiež toho názoru, že najvyšší súd „*sa mal obrátiť na Súdny dvor Európskej únie vo veci výkladu čl. 3 ods. 1 smernice 93/13/ES v tom zmysle, či rozhodcovská doložka, podľa ktorej musí spotrebiteľ riešiť spory s dodávateľom, ak tak navrhne dodávateľ, v rozhodcovskom konaní, je podľa § 53 ods. 1 a ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka neprijateľnou podmienkou, pretože pri prihliadnutí na relevantnú judikatúru Spolkového súdneho dvora v Nemecku a Ústavného súdu českej republiky by nemohol dodržať jednu z podmienok acte clair, že výklad a správna aplikácia čl. 3 ods. 1 smernice 93/13/ES musia byť úplne zjavné, čo vyžaduje zohľadniť okrem jazykových verzií textu, používania terminológie a právnych pojmov komunitárneho práva, vzatie na zreteľ odlišnosti interpretácie komunitárneho práva ak ubezpečenie sal, že výklad vnútroštátneho súdu je rovnako zjavný ostatným súdom členských štátov. Najvyšší súd Slovenskej republiky si túto povinnosť nesplnil.*“. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na viacero rozhodnutí Spolkového súdneho dvora Nemecka a Ústavného súdu Českej republiky.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 47 charty postupom a uzneseniami krajských súdov a postupom a uzneseniami najvyššieho súdu v uvedených konaniach, zruší uznesenia krajských súdov a uznesenia najvyššieho súdu, veci vráti na ďalšie konanie a sťažovateľke prizná primerané finančné zadost'učinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa § 31a zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Podľa § 112 ods. 1 OSP môže súd v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa už začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2024/2014 a sp. zn. Rvp 2312/2014 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností, ako aj vzhľadom na totožnosť v osobe sťažovateľky a najvyššieho súdu, proti ktorému sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd o ich spojení na spoločné konanie tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

V súlade so zásadou subsidiarity právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov.

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či existujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa sťažovateľky napadnutými uzneseniami tak krajských súdov, ako aj súdu najvyššieho došlo k porušeniu ňou označených základných práv [čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty].

III.A K namietanému porušeniu označených práv postupom a uzneseniami krajských súdov

V nadväznosti na preskúmanie napadnutých uznesení krajských súdov ústavný súd v krátkosti konštatuje, že preskúmanie:

- postupu a uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 CoE 122/2012 z 19. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 2024/2014),

- ako aj postupu a uznesenia Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 CoE 22/2013 z 28. februára 2013 (sp. zn. Rvp 2312/2014) bolo v rámci dovolacieho konania v právomoci najvyššieho súdu, preto ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti smerujúcej proti zmieneným uzneseniam krajských súdov odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

III.B K namietanému porušeniu označených práv postupom a uzneseniami najvyššieho súdu

Pokiaľ ide o napadnuté uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd poznamenáva, že tieto rovnako nie sú rozhodnutiami konečnými, dôsledkom ktorých by bolo právoplatné skončenie vecí. V dôsledku vydania napadnutých uznesení najvyššieho súdu boli uznesenia krajských súdov zrušené a veci vrátené krajským súdom na ďalšie konania.

Konania vo veci samej teda budú pokračovať na krajských súdoch. Až po ich ukončení a vydaní rozhodnutí krajskými súdmi vo veci samej (ako aj po prípadnom využití možnosti podať mimoriadne opravné prostriedky) bude mať sťažovateľka možnosť uplatniť ochranu svojich práv podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Sťažovateľka teda má a aj bude mať v ďalšom štádiu konania pred krajskými súdmi (resp. následne prípadne i v dovolacom konaní pred najvyšším súdom) možnosť uplatniť ochranu označených práv, ako aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej

stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iné právne prostriedky ochrany tých práv, ktorých porušenie namieta vo svojich sťažnostiach.

Napokon, sťažovateľke nič nebráni, aby v budúcnosti napadla sťažnosťami podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj konečné rozhodnutia, ktoré budú v jej právnych veciach vydané, t. j. rozhodnutia o poslednom procesnom prostriedku, ktoré jej zákon na ochranu jej práv účinne poskytuje, a to v prípade, ak dospeje k záveru, že v dôsledku týchto rozhodnutí boli porušené jej ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantované práva alebo slobody. Najskôr teda musia prebehnúť celé konania až do štádia meritórnych právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov a až potom sa sťažovateľke naskytne možnosť na eventuálne podanie sťažností ústavnému súdu.

Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojim vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd nezistil žiadne dôvody na pripustenie výnimky zo zásady, že spravodlivosť konania pred všeobecnými súdmi možno posudzovať len vo vzťahu k právoplatne skončenému konaniu, t. j. ku konaniu ako celku, ale nie k jeho jednotlivým častiam, ako sa sťažovateľka zjavne nesprávne domnievala. Pokiaľ by ústavný súd vecne preskúmal sťažnosti predtým, než o veci samej definitívne rozhodne príslušný súd, mohol by zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov a nedodržel by princíp subsidiarity sťažnosti ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedených dôvodov boli preto sťažnosti sťažovateľky aj v tejto časti odmietnuté pre nedostatok svojej právomoci. Keďže boli sťažnosti sťažovateľky ako celok odmietnuté, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľky v nich uplatnených nerozhodoval.

Súčasne ústavný súd dáva sťažovateľke do pozornosti, že v prípade opakujúcich sa sťažností založených na tých istých skutkových a právnych okolnostiach ústavný súd rozhodne bez odôvodnenia iba s poukazom na svoje v týchto okolnostiach identické rozhodnutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2014